

مقطع تحصیلی: کاردانی ■ رشته معماری ترم دوم سال تحصیلی: ۱۳۹۸-۱۳۹۹

نام درس: معماری جهان اسلامی نام و نام خانوادگی مدرس: مهرازان رضایی

آدرس email مدرس mehranrezaei056@gmail.com تلفن همراه مدرس: ۰۹۱۲۵۶۱۶۲۴۴

جزوه درس معماری جهان اسلامی

مربوط به هفته

چهاردهم

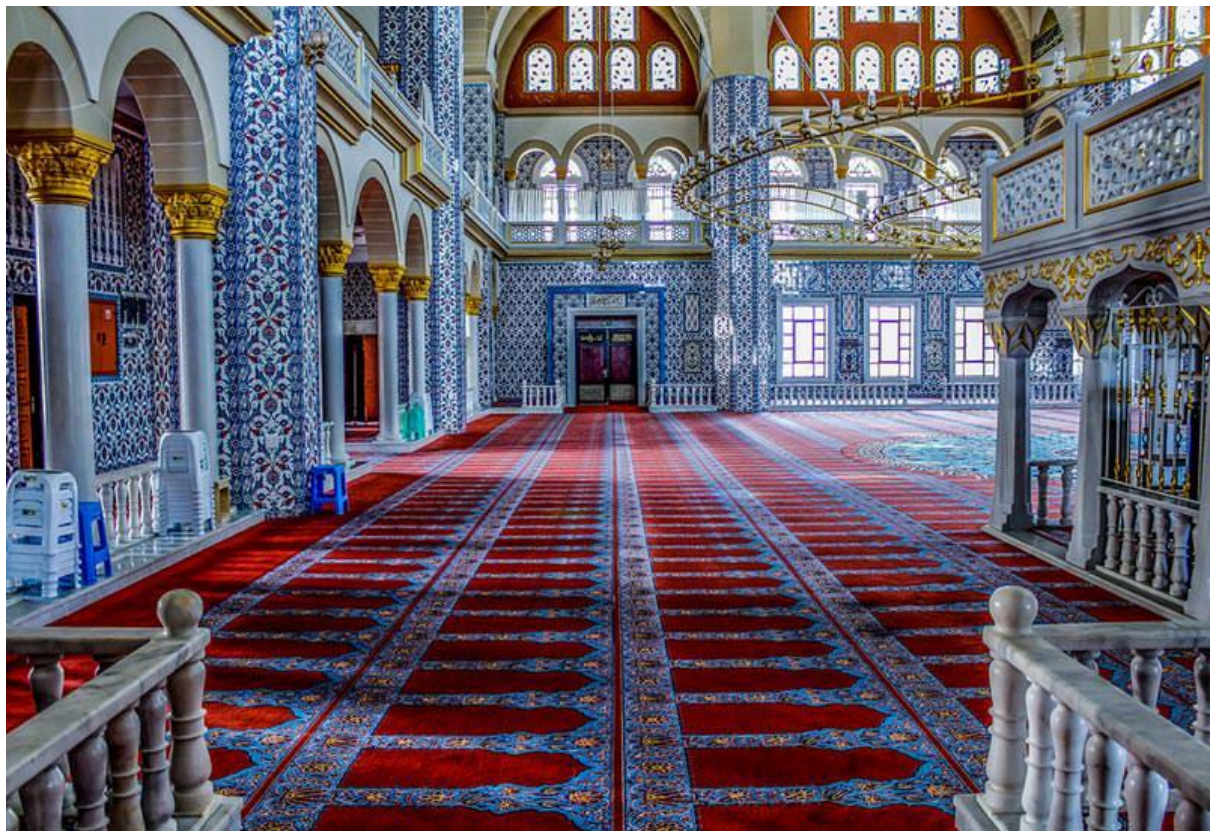
text: دارد ■ ندارد □

voice: دارد □ ندارد ■

power point: دارد □ ندارد ■

مسجد نظامیه یکی از نمونه‌های زیبای معماری اسلامی است که با الگوبرداری از «مسجد سلیمیه» که در قرن ۱۶ توسط دولت عثمانی در شهر ادیرنه در غرب ترکیه ساخته شد و اکنون جزو میراث جهانی یونسکو به شمار می‌رود، طراحی شده است.

چندین سال قبل نوار پهناوری از سرزمین‌های پوشیده از علف و خالی از سکنه در امتداد جاده‌ی قدیمی «پرتوریا» در «میدراند» (Midrand) **ژوهانسبورگ** قرار گرفته بود. امروز چهار گلدسته‌ای که آسمان را می‌خراشد از وجود مسجدی به سبک معماری عثمانی خبر می‌دهد که بزرگ‌ترین مسجد در نیمکره‌ی جنوبی زمین است و بین ژوهانسبورگ، پایتخت اقتصادی و پرتوریا، پایتخت سیاسی آفریقای جنوبی قرار دارد. آفریقا جنوبی کشوری مسیحی نشین است که تنها ۶۵۰ هزار نفر از جمعیت ۵۰ میلیونی آن مسلمان هستند، با این حال بزرگ‌ترین مسجد نیمکره‌ی جنوبی را در خود جای داده است. طراحی این مسجد در ترکیه انجام گرفت و توسط یک مهندس معمار اهل آفریقای جنوبی با استانداردهای ساختمانی منطبق شد. ساخت مسجد در ۱ اکتبر سال ۲۰۰۹ آغاز و در ۴ اکتبر سال ۲۰۱۲ توسط رئیس‌جمهور وقت آفریقای جنوبی «بهاء‌الدین گودا» بازگشایی شد.

اگر به خیلی از مسجدهای بزرگ دنیا مثل «مسجد حسن ثانی» در کازابلانکا، «مسجد جامع دهلی»، «مسجد آلاستر یا محمدعلی در قاهره» و اولین مسجد آفریقای جنوبی، «مسجد اول» در کیپ تاون رفته باشید و از شکوه آنها شگفت زده شده باشید، با این حال باز هم زیبایی و عظمت مسجد نظامیه را در آنها نخواهید یافت. با دیدن این مسجد و تشابه آن به مسجدهای باقیمانده از قرن‌های گذشته، شاید باورتان نشود که مسجد نظامیه در قرن ۲۱ ساخته شده است. با دیدن گلدسته‌های ۵۵ متری که در حاشیه‌ی جاده‌ای پر رفت و آمد قد علم کرده‌اند و ورود به زمین بزرگ ده هکتاری که یک نمازخانه، یک مدرسه‌ی دینی، یک کلینیک درمانی و یک پاساژ خرید و همچنین نانوايي و رستوران را در خود جای داده است، به تدریج عظمت این مجموعه را درک خواهید کرد.

وقتی «علی کاتیرچی اوغلو» که به او عمو علی هم می‌گویند داشت در سرزمین مادری خود در ترکیه بزرگ می‌شد یک روز با خود عهد بست که اگر روزی پول زیادی داشته باشد آن را به نوعی در یک پروژه‌ی ارزشمند اجتماعی سرمایه‌گذاری کند. بنابراین وقتی با ثروت فراوان از کار ساخت و ساز بازنشسته شد، به عهد خود وفا کرد. او قصد داشت مسجدهایی به سبک معماری عثمانی را در سایر کشورها بنا کند و وقتی موفق نشد زمینی مناسب را در آمریکا بیابد، مرجع دینی او «فتح‌الله گولن» به او گفت که پروژه‌ی خود را در آفریقای جنوبی راه‌اندازی کند و اینگونه بود که مسجد نظامیه متولد شد. ساخت این بنا از ابتدا تا انتها با به کار گماشتن بیش از ۵۰۰ کارگر زبردست ترک و همچنین مصالحی که مستقیماً از ترکیه وارد شده بود، سه سال طول کشید.

تمامی کسانی که با هر مذهبی از این مسجد دیدن کرده‌اند معتقدند که بازدید از مسجد نظامیه یک تجربه‌ی هیجان‌انگیز و فراموش‌نشدنی است. وقتی از عمو علی پرسیدند که چقدر برای این مجموعه هزینه کرده است او در جواب گفت: «وقتی کاری را

برای خدا انجام می‌دهم دیگر حساب پول‌ها را ندارم». عمو علی همیشه در مجموعه حضور دارد. دفتر او ابتدا در یک کاروان و حالا در یک اتاق کوچک در گوشه‌ای از مسجد است.

هنگام بازدید از این مسجد شما را به اتاق میهمان هدایت کرده و با یک چای خوش‌عطر و شیرینی ترکی از شما پذیرایی می‌کنند. بانوان باید با حجابی متعارف وارد مسجد شوند. تمام چیزهایی که در این مسجد می‌بینید از ترکیه آمده است .

هنگام قدم زدن در فضای بزرگ مسجد که در زیر یک مرکز همایش قرار دارد، ستون‌های مرمرین زیبا، گنبدی بلند به طول ۳۱ و به قطر ۲۴ متر که با دست و توسط ۸ هنرمند ماهر ترکی و ظرف مدت یک سال و یک ماه رنگ آمیزی شده است، زمینی مفروش به فرش‌هایی نفیس و زیبا، پنجره‌های قوس‌دار با ۳۲۲ شیشه‌ی رنگی و دیوارهایی پوشیده از سرامیک‌های با کیفیت ترکی و خطاطی‌های باشکوه در سقف را خواهید دید. مناره‌های ۵۵ متری این مسجد دارای راه‌پله‌هایی است که می‌تواند شما را به بالای گلدسته ببرد. این مسجد می‌تواند ۶,۰۰۰ نفر را در خود جای دهد و در هر یک از صحن‌های مسجد یک وضوخانه قرار داده شده است .

مدرسه‌ی نظامیه می‌تواند پذیرای ۸۵۰ دانش‌آموز باشد که به تحصیل در علوم اسلامی می‌پردازند. کلاس‌ها به زبان انگلیسی تدریس می‌شوند اما عربی و ترکی هم به آنها آموزش داده می‌شود. کلینیک نظامیه به درخواست نلسون ماندلا به مجموعه اضافه شد که می‌تواند در ده حوزه‌ی مختلف به بیمارانی که نیاز به بستری شدن ندارند، درمان سرپایی ارائه دهد. بازار مسجد شامل ۱۱ مغازه است که درآمد آن تا حدودی صرف هزینه‌های مسجد می‌شود .

مسجد نظامیه همه روزه از ساعت ۴ صبح تا ۱۰ شب پذیرای بازدیدکنندگان است و می‌توان به راحتی از ایستگاه متروی «میدراند» به آن دسترسی داشت. در مناسبت‌های مختلف نورپردازی مسجد به رنگ سبز یا بنفش درمی‌آید که توجه هر بیننده‌ای را به خود جلب می‌کند. پاکیزگی و آرامش حاکم بر فضای این مجموعه این احساس را در ذهن تداعی می‌کند که گویی آنجا سیاره‌ای دیگر است. بازدید از این مسجد را حتماً در فهرست خود از جاذبه‌های دیدنی آفریقای جنوبی قرار دهید. هرگز از این انتخاب پشیمان نخواهید شد.

